نام :	باسمه تعالی	نام درس: علوم و فنون ادبی ۳
نام خانوادگی :	وزارت آموزش و پرورش	پایه: دوازدهم / انسانی
نام پدر:	اداره کل آموزش و پرورش استان یزد	تاریخ امتحان:۱۴۰۲/۱۰/۹
نام آموزشگاه :	مدیریت آموزش وپرورش شهرستان میبد	زمان شروع:۸ صبح
تعداد صفحه: ۲	تعداد سؤال: ۲۲	وقت: ۹۰ دقیقه

ضمن خیرمقدم به دانش آموزان و داوطلبان عزیز، سؤالات زیر را به دقّت بخوانید و با توکّل به خدا و آرامش خاطردر پاسخ برگ ، جواب دهید.

دبیرستان تیزهوشان شهیدرحیمی فر

ردیف	سؤالات	نمره
*	تاریخ ادبیات (۲ نمره)	*
۱	جواب صحیح را از داخل کمانک پیدا کنید . الف) مجله ی بهار که نشریه ای ادبی محسوب می شد، در سال های مشروطه به وسیله (میرزا یوسف خان اعتصامی – محمد تقی بهار) منتشر شد. ب) «شمس الدین و قمر» و «داستان باستان» هر دو نوشته ی(محمدباقر میرزا خسروی – میرزا حسن خان بدیع) است.	۰/۵
۲	هر یک از گزاره های تاریخ ادبیاتی زیر مربوط به کدام شاعر یا نویسنده دوره بیداری است؟ الف) شاعر ، روزنامه نگار ،نمایش نامه نویس ونظریه پرداز دوره مشروطه با مهم ترین اثرش« ایده آل». ب)جایگاه خانوادگی و تفکّرات شخصی او مانع از آن می شود که در ردیف شاعران آزادی خواه مشروطه قرار گیرد . ج) از معروف ترین نویسندگان و سیاست مداران بزرگ دورهٔ بیداری است که علاوه بر خدمات و اقدامات سیاسی، در ادبیّات نیز بسیارمؤثّر بود. وی احیاکنندهٔ نثر فارسی است . د) شاعر وطنی و موسیقی دان دورهٔ مشروطه، مضامین اشعارش وطن دوستی و ستیز با نادانی است .	۱
۳	نام پدیدآورندگان هریک از آثار مقابل را بنویسید. الف) امثال وحکم: ب) خداوندنامه:	۰/۵
*	سبک شناسی (۲نمره)	*
۴	کدام یک از موارد زیر ازعوامل کم توجّهی شاعران به کاربرد جمله ها و ترکیبات زبانی در شعر نیست ؟ الف)گرایش کامل به محتوا ب)عدم تسلط کافی به ادبیات کهن ج) استفاده از صور خیال د) شتاب در سرودن شعر برای آگاه سازی مردم	۰/۵
۵	هر یک از موارد زیر مربوط به کدام یک از سطوح(زبانی، ادبی و فکری) نثر دورهٔ بیداری است؟ الف) عبارت های وصفی دور و دراز و لفظ پردازی های بیجا در نامه ها و نوشته ها کاهشی آشکار می یابد. ب)در نثر دوران مشروطه، نوگرایی ، تجدد خواهی وآزادی طلبی با هدف تأثیر بر عامه ی مردم گسترش یافت.	۰/۵
۶	هر یک از ویژگی های زیر مربوط به کدام درون مایه های شعر عصر بیداری است؟ الف)مبیّن این معناست که مردم علاوه بر اینکه حقوق و آزادی های فردی دارند، در جامعه وسرنوشت سیاسی واقتصادی خود نیز حق دارند. ب) شاعران در این دوره به انعکاس خواست ها و علایق تودهٔ مردم پرداختند. ج)به عنوان سرزمینی که مردمی با مشترکات قومی ، فرهنگی و زبانی در آن زندگی می کنند . د)لزوم تعلیم وتربیت عمومی با نگاه جدید آن، مورد توجّه مردم قرار گرفت.	۱
*	زیبایی شناسی(۶نمره)	*
۷	با توجه به بیت "تو داری طاق ابرویی که جفتش نیست در عالم / تویی آن کس که در عالم، به جفت ابروان طاقی" به سؤالات پاسخ دهید. الف) بیت تناقض دارد یا تضاد ؟ ب) تشبیه را در بیت بیابیدو«مشبه »و« مشبه به »آن را مشخص کنید . ج)کلمه «جفت» در هر دو مصراع چه آرایه ای را ایجاد کرده است ؟	۱/۵
۸	آرایه ی شاخص هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید . الف) به شهر عشق منم شهریار و چون حافظ / منم که شهره شهرم به عشق ورزیدن(تلمیح – تضمین) ب) شاه ترکان سخن مدعیان می شنود / شرمی از مظلمه خون سیاووشش باد(تضمین – تلمیح)	۰/۵
۹	در کدام بیت آرایه ی «تناقض» وجود ندارد؟ الف) آن کعبه روانیم که در بادیه ی راز / خاموشی جاوید فغان جرس ماست ب) من و زهر تو که هم زهری و هم تریاقی / من و درد تو که هم دردی و هم درمانی ج) چرخ پست است و همت تو بلند / دهر مست است و رأی تو هشیار د) برگ من بی‌برگی است و بار، بارِ خاطر است / باد یارب، روزیِ برق بلا برگ و بَرَم	۰/۵
۱۰	در بیت های زیر، هریک از قسمت های مشخص شده، کدام آرایه ی ادبی را به وجود آورده است؟ الف) شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل / کجا دانند حال ما سبکباران ساحل ها ب) هر کو نکند فهمی زین کِلک خیال‌انگیز /نقشش به حرام، ار خود صورتگر چین باشد ج)خورد سنگ و فروناید که من آویخته شادم / که این تشریف آویزش مرا منصوروار آمد	۱/۵
۱۱	با توجه به بیت زیر لف ونشرها و نوع آن را دقیقاً در جدول مشخص کنید اکنون نه مرا کُشتی از آن ابرو و مژگان دیری است که من کشتهٔ آن تیر و کمانم لف ۱ | لف ۲ | نشر۱ | نشر۲ | نوع آن	۱/۲۵

۱۲	در بیت زیر دو آرایهٔ « بدیع معنوی » را نشان دهید . « به تولّای تو در آتش محنت چو خلیل گوییا در چمن لاله و ریحان بودم »	۰/۵
۱۳	آرایه ی مقابل کدام بیت نادرست نوشته شده است ؟ الف) حرفی است این که خضر به آب بقا رسید / زین چرخ دل سیه ، دم آبی ندید کس (تلمیح) ب)فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی / اگر می دید معراج زپا افتادن ما را (تضاد) ج)هرکو نظری دارد با یارکمان ابرو / باید که سپر باشد پیش همه پیکان ها (مراعات نظیر) د) چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت / شیوه جنات تجری تحتها الانهارداشت (تضمین)	۰/۲۵
*	موسیقی شعر(۶ نمره)	*
۱۴	هر مصراع را به وزن خود در ردیف مقابل وصل کنید.(در ستون اول یک مورد اضافه است)	۱

وزن	مصراع
الف)مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن	۱)از چوب خشک میوه و در نی شکر نهاد
ب)مستفعلن مفاعلُ مستفعلن فَعَل	۲)به لطف اگر بخوری خون من روا باشد
ج)فاعلاتن مفاعلن فَعَلن	۳)سر منزلِ فراغت نتوان ز دست دادن
د)مفاعلن فعلاتن مفاعلن فَعَلن	۴)ای لبت خنده بر شراب زده
ه) مفاعلن فعلاتن مفاعلن فَعلاتن	

۱۵	در بیت زیر" اختیارات زبانی "را با ذکر «شماره هجا » نشان دهید؟ * بیچارگی ورا چو دیدند در چاره گری زبان کشیدند الف)کوتاه تلفّظ کردن مصوّت بلند: ب)بلند تلفّظ کردن مصوّت کوتاه :	۰/۵
۱۶	بیت «بر سر آنم که گر ز دست برآید / دست به کاری زنم که غصّه سرآید» با کدام یک از ابیات زیر، «هم وزن» است؟ الف) کرده گلو پر ز باد قمری سنجاب پوش کبک فرو ریخته مشک به سوراخ گوش ب) راز دلت را به صبر ،گفت: بپوشان حال دل غرقه ازکناره ندانست	۰/۵
۱۷	انواع اختیارات زبانی را در شعر زیر بیابید و بنویسید.(تقطیع نیازی ندارد) *گر از این منزل ویران به سوی خانه روم دگرآن جا که روم عاقل و فرزانه روم	۱/۲۵
۱۸	وزن کدام گزینه را نمی توان به دوصورت برش زد ؟ الف) فاعلاتن،فاعلاتن،فاعلاتن، فاعلن ب)مستفعلن، فعولن ، مستفعلن ، فعولن ج) مفعولُ، فاعلاتُ ، مفاعیلُ، فاعلن د) مفعولُ ، فاعلاتن، مفعولُ ، فاعلاتن	۰/۲۵
۱۹	برای هر یک از ابیات زیر ، گزینه مناسب از داخل کمانک انتخاب کنید. (ناهمسان / همسان تک پایه / همسان دو لختی) الف) نترسم که با دیگران خو کنی تو با من چه کردی که با او کنی؟ ب) لاف از سخن چو دُر توان زد آن خشت بُوَد که پُر توان زد	۰/۵
۲۰	این بیت را در جدول زیرتقطیع کنید چیست این سقف بلند ساده ی بسیار نقش زین معمّا هیچ دانا در جهان آگاه نیست	۲

تقطیع هجایی	مصراع اول	
	مصراع دوم	
نشانه های هجایی		
وزن بیت		

*	تحلیل نظم ونثر (۴ نمره)	*
۲۱	شعر زیر سروده «فرخی یزدی» است به سؤالات خواسته شده پاسخ دهید. ۱)هرگز دلم برای کم و بیش غم نداشت آری نداشت غم که غم بیش وکم نداشت ۲)در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملّتی که مردم صاحب قلم نداشت ۳)در پیشگاه اهل خرد نیست محترم هرکس که فکر جامعه را محترم نداشت ۴)انصاف و عدل داشت موافق بسی ولی چون فرّخی موافق ثابت قدم نداشت الف)سراینده از شاعران شاخص کدام دوره است؟ ب) چرا فرّخی را به زندان انداختند؟ ج) آشنایی با کدام شاعر طبع فرّخی را شکوفا ساخت؟ د)«توجّه به مردم» از بارزترین ویژگی های ادبیات دوره بیداری است این درون مایه را در شعر فرّخی نشان دهید.	۲
۲۲	متن زیر از«چرندو پرند »دهخدا انتخاب شده است با توجه به متن به سوالات پاسخ دهید. «گفتم : بابا والله من مرده شماها زنده ،شما از وکیل خیر نخواهید دید، مگر همان مشروطهٔ خالی چطور است ؟»گفتند: «برو پی کارت سواد نداری حرف نزن » باری حالا بعد از دو سال سر حرف من افتاده اند،حالاتازه می فهمند که شأن مقنن (قانون گذار) بالاتر از آن است که به قانون عمل کند». الف)با توجه به متن فوق ، بنیادی ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان چه بوده است؟ ب)دهخدا در رواج کدام نوع نثر نقش مؤثّری داشت؟ ج) دو نکته را از نظر قلمرو زبانی بیان کنید . د)یک آرایه را در متن بیابید . ه)یک ضرب المثل را در متن بیابید و معنی آن ضرب المثل را بنویسید.	۲
*	موفق و سربلند باشید	۲۰

www.kanoon.ir

مؤلف : زهرا سرباز ، دانشجوی ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبایی تهران
پشتیبان مقطع دبستان کانون تهران غرب ، با تجربه دو سال آموزش وتدریس

Subject : Date :

۱- الف) میرزا یوسف خان اعتصامی

ب) میرزا حسن خان بدیع

۲- الف) میرزاده عشقی ب) ایرج میرزا

ج) قائم مقام فراهانی د) عارف قزوینی

۳- علی اکبر دهخدا (الف) ب) صبای کاشانی

۴- ج

۵- الف) زبانی ب) فکری

۶- الف) آزادی ب) توجه به مردم

ج) وطن د) تعلیم و تربیت جدید

۷- الف) تضاد ب) طاق ابرو : مشبه : ابرو مشبه به : طاق

ج) تکرار

۸- الف) تضمین ب) تلمیح

۹- گزینه (ج)

۱۰- الف) تناسب (مراعات نظیر) ب) مجاز از دنیا ج) تلمیح

www.kanoon.ir

CamScanner

۱۱- لف ۱ ← ابرو نشر ۲ ← کمان ← کمانِ ابرو

لف ۲ ← مژگان نشر ۱ ← تیر ← تیرِ مژگان

نوع: مشوش

۱۲- ۱- تلمیح به ماجرای سرد شدن آتش بر حضرت ابراهیم

۲- اضافه تشبیهی: آتشِ محبت

۱۳- گزینه (ب)

۱۴- الف) ← ۳ ب) ← ۱

ج) ← ۴ د) ← ۲

۱۵- الف) هجای چهارم ب) هجای پنجم

۱۶- ب

۱۷- حذف همزه - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

۱۸- الف

۱۹- الف) همسان تک پایه‌ای ب) همسان دو لختی

۲۰-

چیـ / سن / تیـ / وه سَـ / قـ	فِـ / بُـ / کُنْـ / دِ	سا / دِ / ی بِـ / سـ	یا / رُ / نقش / ـ
ـ ـ / ـ U / ـ ـ / ـ	U / U ـ / U ـ / ـ	ـ U / ـ U / ـ U / ـ	ـ U ـ
زیـ / هُـ / غَـم / ما	هیـ / چ دا / نا	در / ج هار / آ	گا / ه نیـ / ست
ـ U ـ / ـ	ـ U ـ / ـ	ـ U ـ / ـ	ـ U ـ
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلن

۲۱- الف) بیداری ب) بسی بیآزادی خواهی

ج) سعدی د) بیت سوم هرکس که بمردم وفکر جامعه اهمیت ندهد پیش اهل خرد نامحترم شمرده می‌شود.

www.kanoon.ir

Subject :

Date :

۲۲- الف) قانون‌خواهی

ب) نثر ساده و عامیانه

ج) ۱- سادگی و قابل فهم بودن متن

۲- جملات کوتاه

د) بروبن کارت کنایه از طرد کردن کسی و نخواستن و قبول نداشتن او و حرف‌هایش

ه) من مرده شما زنده ضرب‌المثل است به این معنی اتمام حجت کسی که پیش‌بین و نظر خود را درست دانسته و به وقوع آن مطمئن است.